

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. sausio 31 d.*

„Valstybės įsipareigojimų neįvykdymas – SESV 259 straipsnis – Teisingumo Teismo jurisdikcija – Bendros sienos tarp dviejų valstybių narių nustatymas – Kroatijos Respublikos ir Slovėnijos Respublikos ginčas dėl sienos – Arbitražo susitarimas – Arbitražo procedūra – Kroatijos Respublikos pranešimas apie savo sprendimą nutraukti susitarimą dėl pažeidimo, kuriuo ji kaltina arbitražo teismo narį – Arbitražo teismo priimtas arbitražo sprendimas – Tariamasis Kroatijos Respublikos padarytas arbitražo susitarimo ir arbitražo sprendimu nustatytos sienos pažeidimas – Lojalus bendradarbiavimo principas – Prašymas išimti iš bylos medžiagos dokumentą – Teisinių nuomonių apsauga“

Byloje C-457/18

dėl 2018 m. liepos 13 d. pagal SESV 259 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Slovėnijos Respublika, atstovaujama M. Menard, padedamos advokato J.-M. Thouvenin,

ieškovė,

prieš

Kroatijos Respubliką, atstovaujamą G. Vidović Mesarek, padedamos QC J. Stratford,

atsakovę,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurią sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotoja R. Silva de Lapuerta, kolegijų pirmininkai J.-C. Bonichot, A. Arabadžiev, A. Prechal, S. Rodin, L. S. Rossi ir I. Jarukaitis, teisėjai M. Ilešič, J. Malenovský, D. Šváby, C. Vajda (pranešėjas) ir F. Biltgen,

generalinis advokatas P. Pikamäe,

posėdžio sekretorius M. Aleksejev, skyriaus vadovas,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2019 m. liepos 8 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2019 m. gruodžio 11 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

* Proceso kalba: kroatų.

Sprendimą

1. Ieškiniu Slovėnijos Respublika prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad Kroatijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal:
  - ESS 4 straipsnio 3 dalį, nes dėl jos kilo pavojus, kad nebus pasiekti Europos Sąjungos tikslai, tarp jų – stiprinti taiką ir vis glaudesnę Europos tautų sąjungą, ir buvo sutrukdyta Slovėnijos Respublikai įvykdyti savo pareigą visapusiškai įgyvendinti Sąjungos teisę visoje jos teritorijoje,
  - ESS 2 straipsnyje įtvirtintą teisinės valstybės principą, kuris yra viena iš pagrindinių priklausymo Sąjungai sąlyga ir įpareigoja Kroatijos Respubliką nepažeisti Slovėnijos Respublikos teritorijos, nustatytos 2017 m. birželio 29 d. teismo, įsteigto vykstant arbitražo procedūrai, susijusiai su šių dviejų valstybių ginču dėl teritorijos ir jūros, galutiniu arbitražo sprendimu (Nuolatinis arbitražo teismas, byla Nr. 2012-04; toliau – arbitražo sprendimas), kaip to reikalaujama pagal tarptautinę teisę,
  - 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1380/2013 dėl bendros žuvininkystės politikos, kuriuo iš dalies keičiami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1954/2003 ir (EB) Nr. 1224/2009 bei panaikinami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 2371/2002 ir (EB) Nr. 639/2004, taip pat Tarybos sprendimas 2004/585/EB (OL L 354, 2013, p. 22 ir klaidų ištaisymai OL L 44, 2018, p. 9, OL L 122, 2018, p. 37 ir OL L 122, 2018, p. 35), 5 straipsnio 2 dalį ir jo I priedą, nes Kroatijos Respublika atsisakė įgyvendinti Reglamente Nr. 1380/2013 numatytą abipusės galimybės įplaukti į kitos šalies teritorinius vandenis tvarką, nepripažino teisės aktų, kuriuos Slovėnijos Respublika priėmė, įgyvendindama šią abipusės prievigos tvarką, poveikio, užkirto kelią Slovėnijos piliečiams pasinaudoti jų teise žvejoti Slovėnijos teritorinėje jūroje ir Slovėnijos Respublikai pasinaudoti savo teisėmis, kaip antai taikyti tame pačiame reglamente nustatytas žuvų išteklių išsaugojimo ir valdymo priemones,
  - kontrolės, inspektavimo ir vykdymo užtikrinimo sistemą, nustatytą 2009 m. lapkričio 20 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 1224/2009, nustatančiame Bendrijos kontrolės sistemą, kuria užtikrinamas bendrosios žuvininkystės politikos taisyklių laikymasis, iš dalies keičiančiame reglamentus (EB) Nr. 847/96, (EB) Nr. 2371/2002, (EB) Nr. 811/2004, (EB) Nr. 768/2005, (EB) Nr. 2115/2005, (EB) Nr. 2166/2005, (EB) Nr. 388/2006, (EB) Nr. 509/2007, (EB) Nr. 676/2007, (EB) Nr. 1098/2007, (EB) Nr. 1300/2008, (EB) Nr. 1342/2008 ir panaikinančiame reglamentus (EEB) Nr. 2847/93, (EB) Nr. 1627/94 ir (EB) Nr. 1966/2006 (OL L 343, 2009, p. 1; klaidų ištaisymai OL L 318, 2014, p. 34, OL L 149, 2015, p. 23 ir OL L 319, 2015, p. 21), ir 2011 m. balandžio 8 d. Komisijos įgyvendinimo reglamente (ES) Nr. 404/2011, kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamento (EB) Nr. 1224/2009, nustatančio Bendrijos kontrolės sistemą, kuria užtikrinamas bendrosios žuvininkystės politikos taisyklių laikymasis, įgyvendinimo taisyklės (OL L 112, 2011, p. 1; klaidų ištaisymai OL L 328, 2011, p. 58 ir OL L 125, 2012, p. 54), nes sutrukdė Slovėnijos Respublikai įvykdyti jai pagal šią sistemą tenkančius uždavinius, taip pat vykdyti žvejybos laivų stebėjimą, kontrolę ir inspektavimą, o jei po inspektavimo nustatomi galimi bendros žvejybos politikos taisyklių pažeidimai, – procedūras ir įgyvendinimo priemones prieš pažeidimą padariusius asmenis, ir pati įgyvendino teises, kurios pagal šiuos reglamentus suteikiamos Slovėnijos Respublikai, kaip pakrantės valstybei,
  - 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso (Šengeno sienų kodeksas) (OL L 77, 2016, p. 1, toliau – Šengeno sienų kodeksas) 4 ir 17 straipsnius, siejamus su 13 straipsniu, ir pagal
  - 2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/89/ES, kuria nustatoma jūrinių teritorijų planavimo sistema (OL L 257, 2014, p. 135), 2 straipsnio 4 dalį ir 11 straipsnio 1 dalį, nes priėmė ir įgyvendino „Kroatijos Respublikos teritorijos planavimo strategiją“.

Teisinis pagrindas

Tarptautinė teisė

Vienos konvencija

- 2 1969 m. gegužės 23 d. Vienos konvencijos dėl tarptautinių sutarčių teisės (*Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys*, 1155 t., p. 331; toliau – Vienos konvencija) 60 straipsnio „Sutarties nutraukimas ar galiojimo sustabdymas dėl sutarties pažeidimo“ 1 ir 3 dalyse nustatyta:

„1. Vienai iš šalių iš esmės pažeidus dvišalę sutartį, kita šalis įgyja teisę remtis šiuo pažeidimu kaip pagrindu nutraukti tą sutartį arba sustabdyti tos sutarties ar jos dalies galiojimą.

<...>

3. Šiame straipsnyje esminiu sutarties pažeidimu laikomas:

<...>

- b) sutarties normos, turinčios esminę reikšmę sutarties objekto įgyvendinimui ar tikslo pasiekimui, pažeidimas.

<...>“

- 3 Vienos konvencijos 65 straipsnio „Sutarties negaliojimo, jos nutraukimo, galiojimo sustabdymo arba pasitraukimo iš jos atveju taikoma procedūra“ 1 ir 3 dalyse skelbiama:

„1. Šalis, kuri, vadovaudamasi šios Konvencijos nuostatomis, reikalauja jos sutikimą laikyti sutartį įpareigojančia pripažinti negaliojančiu ar turi kokią nors kitą pagrindą pareikalauti sutartį laikyti negaliojančia, ją nutraukti, sustabdyti jos galiojimą ar pasitraukti iš sutarties, apie savo reikalavimus privalo pranešti kitoms šalims. Pranešime turi būti nurodomos priemonės, kurias siūloma taikyti dėl tos sutarties, ir priežastys, dėl ko jas reikėtų taikyti.

<...>

3. Tačiau jei kuri nors iš šalių pareiškia prieštaravimą, sutarties šalys ieško bendro sprendimo [1945 m. birželio 26 d. San Franciske pasirašytos] Jungtinių Tautų [c]hartijos 33 straipsnyje nurodytu būdu.“

Arbitražo susitarimas

- 4 Slovėnijos Respublikos ir Kroatijos Respublikos arbitražo susitarimas buvo pasirašytas Stokholme 2009 m. lapkričio 4 d. (toliau – arbitražo susitarimas).
- 5 Pagal arbitražo susitarimo 1 straipsnį įsteigiamas arbitražo teismas.
- 6 Šio susitarimo 2 straipsnyje numatyta arbitražo teismo sudėtis ir, be kita ko, jo narių skyrimo bei keitimo tvarka.

- 7 Minėto susitarimo 3 straipsnio „Arbitražo teismo funkcija“ 1 dalyje numatyta, kad arbitražo teismas nustato: a) Kroatijos ir Slovėnijos sausumos ir jūros sienos liniją; b) Slovėnijos koridorių į atvirąją jūrą; ir c) atitinkamų jūrinių teritorijų naudojimo tvarką. To paties 3 straipsnio 2 dalyje nurodyta konkreti ginčo dalyko nustatymo tvarka; jo 3 dalyje numatyta, kad arbitražo teismas priima sprendimą dėl ginčo, o jo 4 dalyje šiam teismui suteikiama kompetencija aiškinti arbitražo susitarimą.
- 8 Arbitražo susitarimo 4 straipsnio a punkte nustatyta, kad arbitražo teismas, priimdamas šio susitarimo 3 straipsnio 1 dalies a punkte numatytus sprendimus, taiko tarptautinės teisės normas ir principus. Pagal minėto susitarimo 4 straipsnio b punktą arbitražo teismas, priimdamas jo 3 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose numatytus sprendimus, taiko tarptautinę teisę, teisingumo ir geros kaimynystės santykių principus, siekdamas nešališko ir teisingo rezultato ir atsižvelgdamas į visas reikšmingas aplinkybes.
- 9 Pagal arbitražo susitarimo 6 straipsnio 2 dalį, jei nenustatyta kitaip, arbitražo teismas organizuoja procedūrą pagal Nuolatinio arbitražo teismo fakultatyvųjį reglamentą, taikomą sprendžiant ginčus tarp dviejų valstybių. Šio susitarimo 6 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad arbitražo teismas, pasitaręs su šalimis, narių balsų dauguma kaip galima greičiau priima sprendimą visais procedūriniais klausimais.
- 10 Arbitražo susitarimo 7 straipsnio 1 dalyje nurodyta, be kita ko, kad arbitražo teismas, deramai išnagrinėjęs visas reikšmingas faktines bylos aplinkybes, priima sprendimą kaip galima greičiau. Šio susitarimo 7 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad arbitražo sprendimas yra privalomas šalims ir juo galutinai išsprendžiamas ginčas. Remiantis minėto susitarimo 7 straipsnio 3 dalimi, šalys imasi visų būtinų priemonių sprendimui įvykdyti, įskaitant, jeigu reikia, nacionalinės teisės aktų pakeitimus, per 6 mėnesius nuo arbitražo sprendimo priėmimo dienos.
- 11 Pagal arbitražo susitarimo 9 straipsnio 1 dalį Slovėnijos Respublika panaikina savo išlygas, susijusias su Kroatijos Respublikos stojimo į Europos Sąjungą derybų skyrių atidarymu ir uždarymu, jeigu kliūtis yra susijusi su ginču.
- 12 Pagal arbitražo susitarimo 11 straipsnio 3 dalį visi šiame susitarime nustatyti procedūros terminai taikomi nuo Belgijos Karalystės, Bulgarijos Respublikos, Čekijos Respublikos, Danijos Karalystės, Vokietijos Federacinės Respublikos, Estijos Respublikos, Airijos, Graikijos Respublikos, Ispanijos Karalystės, Prancūzijos Respublikos, Italijos Respublikos, Kipro Respublikos, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės, Vengrijos Respublikos, Maltos Respublikos, Nyderlandų Karalystės, Austrijos Respublikos, Lenkijos Respublikos, Portugalijos Respublikos, Rumunijos, Slovėnijos Respublikos, Slovakijos Respublikos, Suomijos Respublikos, Švedijos Karalystės, Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės (Europos Sąjungos valstybių narių) ir Kroatijos Respublikos sutarties dėl Kroatijos Respublikos stojimo į Europos Sąjungą (OL L 112, 2012, p. 10; toliau – Kroatijos stojimo į Sąjungą sutartis) pasirašymo datos. Šio pasirašymo data – 2011 m. gruodžio 9 d.

Sąjungos teisė

Pirminė teisė

- 13 Akto dėl Kroatijos Respublikos stojimo sąlygų ir Europos Sąjungos sutarties, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo bei Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties pritaikomųjų pataisų (OL L 112, 2012, p. 21; toliau – Stojimo aktas), pridėto prie Kroatijos stojimo į Sąjungą sutarties, 15 straipsnyje nustatyta:

„III priede išvardyti aktai pritaikomi, kaip nurodyta tame priede.“

- 14 Stojimo akto III priedo 5 punktu „Žuvininkystė“ buvo iš dalies pakeistas 2002 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2371/2002 dėl žuvų išteklių apsaugos ir tausojančio naudojimo pagal Bendrąją žuvininkystės politiką (OL L 358, 2002, p. 59; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 4 sk., 5 t., p. 460), šio reglamento I priedą papildant 11 ir 12 dalimis, atitinkamai pavadintomis „Kroatijos priekrantės vandenys“ ir „Slovėnijos priekrantės vandenys“. Išnašose, į kurias daroma nuoroda pastaruosiuose punktuose, identišškai nurodoma, kad „[prieigos prie Kroatijos ir Slovėnijos priekrantės vandenų remiantis kaimynystės santykiais režimas] taikomas nuo tada, kai bus visiškai įgyvendintas arbitražo sprendimas pagal [arbitražo susitarimą]“. Šie punktai ir išnašos iš esmės pakartoti Reglamente Nr. 1380/2013, kuriuo buvo panaikintas Reglamentas Nr. 2371/2002.

Antrinė teisė

– *Reglamentas (EB) Nr. 1049/2001*

- 15 2001 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais (OL L 145, 2001, p. 43; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 3 t., p. 331) 4 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„Institucijos nesuteikia galimybės susipažinti su dokumentais, dėl kurių atskleidimo nukentėtų apsauga:

<...>

– teismo proceso ir teisinės pagalbos [teisinių nuomonių] apsaugai,

<...>

nebent atskleidimo reikalautų viršesnis viešasis interesas.“

– *Reglamentas Nr. 1224/2009 ir Įgyvendinimo reglamentas Nr. 404/2011*

- 16 Pagal Reglamento Nr. 1224/2009 1 straipsnį šiuo reglamentu nustatoma kontrolės, inspektavimo ir vykdymo užtikrinimo Bendrijos sistema, kad būtų užtikrintas bendros žuvininkystės politikos taisyklių laikymasis.
- 17 Įgyvendinimo reglamente Nr. 404/2011 nustatyta šios kontrolės sistemos taikymo tvarka.

– *Reglamentas Nr. 1380/2013*

- 18 Reglamento Nr. 1380/2013 5 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Sąjungos žvejybos laivai turi vienodas galimybes naudotis visais Sąjungos vandenimis, išskyrus nurodytuosius 2 ir 3 dalyse, ir juose esančiais ištekliais, laikantis pagal III dalį patvirtintų priemonių.

2. Vandenyse iki 12 jūrmylių atstumu nuo bazinių linijų, į kuriuos jos turi suverenias teises arba kurie priklauso jų jurisdikcijai, valstybėms narėms leidžiama iki 2022 m. gruodžio 31 d. apriboti žvejybą leidžiant žvejoti tik tradiciškai tuose vandenyse žvejojantiems žvejybos laivams iš gretimos pakrantės uostų, nedarant poveikio valstybių narių kaimynystės ryšiais grindžiamoms nuostatoms, taikomoms su kitos valstybės narės vėliava plaukiojantiems Sąjungos laivams, ir I priedo nuostatoms, kuriomis kiekvienai valstybei narei nustatomos kitų valstybių narių pakrančių ruožų geografinės zonos, kuriose vykdoma žvejybos veikla, ir leidžiamos žvejoti rūšys. Valstybės narės praneša Komisijai apie pagal šią dalį nustatytus apribojimus.“

- 19 Šio reglamento I priedo „Galimybės žvejoti pakrantės vandenyse, kaip apibrėžta 5 straipsnio 2 dalyje“ 8 ir 10 punktuose nustatytas prieigos režimas, atitinkamai susijęs su „Kroatijos pakrantės vandenimis“ ir „Slovėnijos pakrantės vandenimis“. Šiuose punktuose nurodytose išnašose identiška formuluote nurodyta, kad „[prieigos prie Kroatijos ir Slovėnijos priekrantės vandenų režimas] taikomas nuo tada, kai bus visiškai įgyvendintas arbitražo sprendimas pagal [arbitražo susitarimą]“.

– *Direktyva 2014/89*

- 20 Remiantis Direktyvos 2014/89 1 straipsnio 1 dalimi, šia direktyva nustatoma jūrinių teritorijų planavimo sistema siekiant skatinti tvarų jūrų regionų ekonomikos augimą, tvarų jūrų arealų vystymąsi ir tausų jūrų išteklių naudojimą.

- 21 Šios direktyvos 2 straipsnio „Taikymo sritis“ 4 dalyje numatyta:

„Ši direktyva nedaro poveikio suverenioms valstybių narių teisėms ir jurisdikcijai jūrų vandenų srityje, kurios kyla iš atitinkamos tarptautinės teisės, visų pirma [1982 m. gruodžio 10 d. Montego Bėje pasirašytos ir 1994 m. lapkričio 16 d. įsigaliojusios Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencijos (UNCLOS) (*Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys*, 1833, 1834 ir 1835 t., p. 3)]. Visų pirma, taikant šią direktyvą nedaromas poveikis valstybių narių jūrų sienų ribų nustatymui ir delimitavimui pagal atitinkamas UNCLOS nuostatas.“

- 22 Minėtos direktyvos 11 straipsnio „Valstybių narių bendradarbiavimas“ 1 dalyje nustatyta:

„Vykdamos planavimo ir valdymo procesus valstybės narės, kurių jūrų vandenys ribojasi, bendradarbiauja siekdamos užtikrinti, kad jūrinių teritorijų planai būtų nuoseklūs ir koordinuojami visame atitinkamame jūrų regione. Vykdamas tokį bendradarbiavimą visų pirma atsižvelgiama į tarpvalstybinio pobūdžio klausimus.“

– *Šengeno sienų kodeksas*

- 23 Šengeno sienų kodekso 4 straipsnyje „Pagrindinės teisės“ numatyta:

„Taikydamos šį reglamentą, valstybės narės veikia visapusiškai laikydamosi atitinkamos Sąjungos teisės, įskaitant Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją <...>, atitinkamos tarptautinės teisės, įskaitant 1951 m. liepos 28 d. Ženevoje priimtą Konvenciją dėl pabėgėlių statuso [*Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys*, 189 t., p. 150, Nr. 2545 (1954)], su galimybe gauti tarptautinę apsaugą susijusių įpareigojimų, visų pirma negražinimo principo, ir pagrindinių teisių. <...>“

- 24 Šio kodekso 13 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Svarbiausias pasienio kontrolės tikslas – užkirsti kelią nelegaliam sienos kirtimui, kovoti su tarpvalstybinio nusikalstamumu ir imtis priemonių prieš asmenis, kurie nelegaliai kirto sieną. Asmuo, kuris nelegaliai kirto sieną ir kuris neturi teisės pasilikti atitinkamos valstybės narės teritorijoje, sulaikomas, ir jam taikomos procedūros laikantis [2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių gražinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse (OL L 348, 2008, p. 98)].

2. Sienos apsaugos pareigūnai, vykdydami sienų stebėjimą, naudoja stacionarius arba mobilius dalinius.

Šis stebėjimas vykdomas taip, kad užkirstų kelią ir atgrasintų asmenis nuo siekio išvengti patikrinimų sienos perėjimo punktuose.“

25 Minėto kodekso 17 straipsnio „Valstybių narių bendradarbiavimas“ 1–3 dalyse nustatyta:

„1. Valstybės narės padeda viena kitai ir glaudžiai bei nuolat bendradarbiauja siekdamos veiksmingai įgyvendinti sienų kontrolę pagal šio reglamento 7–16 straipsnius. Jos keičiasi visa susijusia informacija.

2. Valstybių narių operatyvų bendradarbiavimą išorės sienų valdymo srityje koordinuoja [Europos operatyvaus bendradarbiavimo prie Europos Sąjungos valstybių narių išorės sienų valdymo agentūra].

3. Nepažeisdamos Agentūros įgaliojimų, valstybės narės gali tęsti operatyvų bendradarbiavimą su kitomis valstybėmis narėmis ir (arba) trečiosiomis šalimis, esančiomis prie išorės sienų, įskaitant keitimąsi ryšių palaikymo pareigūnais, jei tokiu bendradarbiavimu papildoma Agentūros veikla.

Valstybės narės susilaiko nuo veiksmų, kurie trukdytų Agentūros funkcionavimui arba jos tikslų įgyvendinimui.

Valstybės narės praneša Agentūrai apie pirmoje pastraipoje numatytą operatyvų bendradarbiavimą.“

Ginčo aplinkybės

26 1991 m. birželio 25 d. Kroatijos Respublika ir Slovėnijos Respublika paskelbė nepriklausomybę nuo Jugoslavijos Socialistinės Federacinės Respublikos. 1992–2001 m. šios dvi valstybės mėgino išspręsti jų sausumos ir jūros sienų nustatymo klausimą dvišalėmis derybomis. Šios derybos buvo nesėkmingos dėl kelių šių sienų atkarpų.

27 Slovėnijos Respublika Sąjungos nare tapo 2004 m. gegužės 1 d.

28 Siekdamos išspręsti tarpusavio ginčą dėl sienos 2009 m. lapkričio 4 d. Kroatijos Respublika ir Slovėnijos Respublika pasirašė arbitražo susitarimą. Pagal šį susitarimą, įsigaliojusį 2010 m. lapkričio 29 d., jos įsipareigojo, kad jų ginčas būtų sprendžiamas įsteigtame arbitražo teisme, kurio sprendimas būtų privalomas.

29 Po to, kai Kroatijos stojimo į Sąjungą sutartį ratifikavo visos susitariančiosios valstybės, laikydamosi jų atitinkamų konstitucinių taisyklių, ji įsigaliojo 2013 m. liepos 1 d. Tą pačią dieną Kroatijos Respublika tapo Sąjungos nare.

30 Iš šios bylos medžiagos matyti, kad arbitražo teisme per arbitražo procedūrą kilo procedūrinis klausimas dėl Slovėnijos Respublikos paskirto arbitro ir šios valstybės atstovo arbitražo teisme bendravimo *ex parte* tuo metu, kai vyko šio teismo pasitarimai. Po to, kai spaudoje buvo paskelbti keli straipsniai, aprašantys šio bendravimo turinį, aptariamas arbitras ir atstovas buvo atleisti iš jų užimamų atitinkamų pareigų.

31 2015 m. liepos 24 d. Kroatijos Respublika perdavė minėto susirašinėjimo ištraukas arbitražo teismui ir, manydama, kad susirašinėjimas iš esmės sugriovė pasitikėjimą, paprašė to teismo sustabdyti arbitražo procedūrą.

32 2015 m. liepos 30 d. verbaline nota Kroatijos Respublika pranešė Slovėnijos Respublikai mananti, kad ši atsakinga už vieną ar kelis esminius arbitražo susitarimo pažeidimus, kaip tai suprantama pagal Vienos konvencijos 60 straipsnio 1 ir 3 dalis, todėl ji turi teisę nutraukti arbitražo susitarimą. Ji patikslino, kad ši nota yra pranešimas pagal Vienos konvencijos 65 straipsnio 1 dalį, kuriame ji siūlo nedelsiant nutraukti arbitražo susitarimą. Kroatijos Respublika paaiškino mananti, kad dėl šio sprendimo 30 punkte minėto bendravimo *ex parte* buvo negrįžtamai pakenkta arbitražo proceso nešališkumui ir sąžiningumui, todėl buvo akivaizdžiai pažeistos jos teisės.

- 33 Tą pačią dieną iš pareigų buvo atleistas Kroatijos Respublikos paskirtas arbitražo teismo narys.
- 34 2015 m. liepos 31 d. rašte Kroatijos Respublika pranešė arbitražo teismui apie savo sprendimą nutraukti arbitražo susitarimą, paaiškindama jam šio nutraukimo motyvus.
- 35 2015 m. rugpjūčio 13 d. Slovėnijos Respublika informavo arbitražo teismą, kad pateikė prieštaravimą dėl Kroatijos Respublikos pranešimo apie šios sprendimą nutraukti arbitražo susitarimą; ji manė, kad arbitražo teismas turėjo įgaliojimus ir pareigą tęsti procedūrą.
- 36 2015 m. rugsėjo 25 d. arbitražo teismo pirmininkas paskyrė du naujus arbitrus į dvi laisvas vietas pagal arbitražo susitarimo 2 straipsnyje numatytą arbitrų keitimo tvarką.
- 37 2015 m. gruodžio 1 d. rašte arbitražo teismas paprašė abiejų šalių pateikti rašytines pastabas „dėl 2015 m. liepos 24 ir 31 d. raštuose Kroatijos [Respublikos] iškeltų klausimų teisinio poveikio“ ir šiuo klausimu 2016 m. kovo 17 d. surengė posėdį. Tik Slovėnijos Respublika pateikė atsakymą, kaip to prašė arbitražo teismas, ir dalyvavo tame teismo posėdyje.
- 38 2016 m. birželio 30 d. arbitražo teismas priėmė dalinį sprendimą dėl procedūrinio klausimo. Jis nusprendė, be kita ko, kad, palaikydama *ex parte* ryšius su iš pradžių savo paskirtu arbitru, Slovėnijos Respublika savo veiksmais pažeidė arbitražo susitarimo nuostatas. Vis dėlto arbitražo teismas manė, kad, atsižvelgiant į vėliau priimtas korekcines priemones, šie pažeidimai neturėjo poveikio pakeistos sudėties arbitražo teismo galimybei nepriklausomai ir nešališkai priimti galutinį sprendimą dėl ginčo tarp šalių išsprendimo, laikantis taikytinų nuostatų, todėl dėl minėtų pažeidimų arbitražo susitarimas neprarado nei savo dalyko, nei tikslo. Arbitražo teismas nusprendė, kad Kroatijos Respublika neturėjo teisės nutraukti arbitražo susitarimą pagal Vienos konvencijos 60 straipsnio 1 dalį, todėl arbitražo susitarimas ir toliau galioja.
- 39 2017 m. birželio 29 d. arbitražo teismas priėmė arbitražo sprendimą, jame nustatė jūros ir sausumos sienų ribas tarp Kroatijos Respublikos ir Slovėnijos Respublikos.

Ikiteisminė procedūra

- 40 2017 m. gruodžio 29 d. rašte Slovėnijos Respublika atkreipė Komisijos dėmesį į tai, kad Kroatijos Respublika atsisakė pripažinti arbitražo sprendimą, ir pažymėjo, kad dėl šios valstybės narės atsisakymo įgyvendinti šį sprendimą Slovėnijos Respublikai tapo neįmanoma įgyvendinti savo suverenitetą jūros ir sausumos zonose, kurios, remiantis tarptautine teise, yra jos teritorijos dalis. Šiomis aplinkybėmis Slovėnijos Respublika nurodė, kad tapo neįmanoma laikytis tiek jai pagal tarptautinę teisę tenkančios pareigos įgyvendinti arbitražo sprendimą, tiek pagal Sutartis tenkančios pareigos savo teritorijoje įgyvendinti Sąjungos teisę. Atsižvelgdama į tai, kad ši situacija kelia pavojų Sąjungos vertybėms ir jos teisės laikymuisi, Slovėnijos Respublika paprašė Komisijos nedelsiant imtis veiksmų tam, kad būtų nutrauktas Kroatijos Respublikos daromas arbitražo susitarimo ir arbitražo sprendimo pažeidimas; šis pažeidimas turi būti vertinamas kaip pastarosios valstybės daromas pareigų, jai nustatytų Sutartyse, pažeidimas.
- 41 Įvykus keliems jūros incidentams arbitražo sprendimu Slovėnijos Respublikai priskirtuose vandenyse, ši valstybė narė 2018 m. kovo 16 d. raštu, remdamasi SESV 259 straipsnio antra pastraipa, kreipėsi į Komisiją ir inicijavo išipareigojimų neįvykdymo procedūrą prieš Kroatijos Respubliką.
- 42 2018 m. balandžio 17 d. Kroatijos Respublika pateikė rašytines pastabas Komisijai. Abi šalys dalyvavo Komisijos posėdyje.
- 43 Komisija nepateikė pagrįstos nuomonės per SESV 259 straipsnio ketvirtoje pastraipoje nustatytą trijų mėnesių terminą.

Procesas Teisingumo Teisme

- 44 2018 m. liepos 13 d. Teisingumo Teismo kanceliarija gavo šį Slovėnijos Respublikos ieškinį.
- 45 2018 m. gruodžio 21 d. atskiru dokumentu Kroatijos Respublika pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 151 straipsnio 1 dalį pateikė šio ieškinių nepriimtinumą grindžiamą prieštaravimą.
- 46 2019 m. vasario 12 d. Slovėnijos Respublika pateikė savo pastabas dėl šio prieštaravimo.
- 47 2019 m. gegužės 21 d. sprendimu Teisingumo Teismas nusprendė perduoti bylą nagrinėti didžiajai kolegijai, kad ši priimtų sprendimą dėl nepriimtinumą grindžiamo prieštaravimo.
- 48 2019 m. gegužės 31 d. Teisingumo Teismo kanceliarijoje gautame atskirame rašte Kroatijos Respublika, remdamasi Procedūros reglamento 151 straipsniu, paprašė išimti iš bylos Komisijos vidaus darbinį dokumentą, susijusį su Komisijos teisės tarnybos nuomone, pateikta Slovėnijos Respublikos atsakymo į nepriimtinumą grindžiamą prieštaravimą C.2 priedo 38–45 puslapiuose (toliau – dokumentas, dėl kurio vyksta ginčas).
- 49 2019 m. birželio 3 ir 12 d. Teisingumo Teismo kanceliarijos raštais, taikant Procedūros reglamento 62 straipsnio 1 dalyje numatytas proceso organizavimo priemones, šalių buvo paprašyta atsakyti į klausimą per įvyksiantį posėdį ir pateikti tam tikrus dokumentus. Šalys šiuos dokumentus tinkamai pateikė.
- 50 2019 m. birželio 7 d. kanceliarijos raštu Teisingumo Teismas paprašė Komisijos pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 24 straipsnio antrą pastraipą raštu arba prireikus per teismo posėdį atsakyti į klausimus, susijusius su Reglamento Nr. 1380/2013 nuostatomis.
- 51 2019 m. birželio 11 d. Slovėnijos Respublika pateikė savo pastabas į Kroatijos Respublikos prašymą iš bylos medžiagos išimti dokumentą, dėl kurio vyksta ginčas.
- 52 2019 m. birželio 20 d. Teisingumo Teismo kanceliarijos raštu Teisingumo Teismas paprašė Komisijos pateikti savo pastabas dėl minėto prašymo.
- 53 2019 m. birželio 28 d. Komisija pateikė savo pastabas dėl šio prašymo. Atskirame tos pačios dienos rašte ji atsakė į klausimus, kuriuos jai Teisingumo Teismas pateikė 2019 m. birželio 7 d. rašte.
- 54 2019 m. liepos 8 d. buvo surengtas teismo posėdis, dalyvaujant Kroatijos Respublikai ir Slovėnijos Respublikai, dėl nepriimtinumą grindžiamo prieštaravimo.

Dėl prašymo iš bylos medžiagos išimti dokumentą, dėl kurio vyksta ginčas

Šalių argumentai

- 55 Kroatijos Respublika prašo Teisingumo Teismo išimti iš nagrinėjamos bylos dokumentą, dėl kurio vyksta ginčas.
- 56 Grįsdama savo prašymą Kroatijos Respublika teigia, kad dokumentas, dėl kurio vyksta ginčas, yra Komisijos teisės tarnybos vidaus dokumentas, parengtas per ikiteisminį šios procedūros dėl įsipareigojimų neįvykdymo etapą; jo Komisija niekada nebuvo paskelbusi viešai. Dėl šio dokumento palikimo bylos medžiagoje ne tik kiltų neigiamų padarinių geram Komisijos veikimui, bet ir būtų prieštaraujama teisingo bylos nagrinėjamo reikalavimams.

- 57 Slovėnijos Respublika prašo atmesti Kroatijos Respublikos prašymą.
- 58 Visų pirma Slovėnijos Respublika tvirtina, kad ji su dokumentu, dėl kurio vyksta ginčas, susipažino per Vokietijos savaitraščio interneto svetainėje paskelbtame straipsnyje pateiktą saitą, ir nurodo, kad tiek šis straipsnis, tiek Komisijos teisės tarnybos nuomonė vis dar yra prieinami internete. Taigi tai, kad ji turėjo galimybę susipažinti su minėtu dokumentu, neprieštarauja Reglamentui Nr. 1049/2001, nes šis dokumentas yra viešas.
- 59 Antra, Slovėnijos Respublika tvirtina, kad Kroatijos Respublika, kuri nėra dokumento, dėl kurio vyksta ginčas, autorė, neturi teisės veikti gindama Komisijos interesus ir prašyti, kad šis dokumentas būtų išimtas iš bylos medžiagos.
- 60 Trečia, Slovėnijos Respublika tvirtina, kad jokios išvados nagrinėjamu atveju negalima padaryti iš 2008 m. liepos 1 d. Sprendimo *Švedija ir Turco / Taryba* (C-39/05 P ir C-52/05 P, EU:C:2008:374) ir 2019 m. gegužės 14 d. Nutarties *Vengrija / Parlamentas* (C-650/18, nepaskelbta Rink., EU:C:2019:438), atsižvelgiant į tai, kad bylose, kuriose priimtas tas sprendimas ir ta nutartis, buvo keliamas klausimas dėl neleistino dokumentų naudojimo ginčiuose, kuriuose dalyvauja juos priėmusi institucija. Šis procesas susijęs su kitokiu atveju, nes dokumentą, dėl kurio vyksta ginčas, priėmusi Komisija jame nedalyvauja kaip atsakovė.
- 61 Bet kuriuo atveju Slovėnijos Respublika pažymi, kad dokumento, dėl kurio vyksta ginčas, pateikimas negali kelti pavojaus interesams, saugomiems pagal Reglamento Nr. 1049/2001 4 straipsnį, ir kad Kroatijos Respublika nenurodė, kodėl dėl šio dokumento palikimo bylos medžiagoje kiltų šis pavojus.
- 62 Ketvirta, Slovėnijos Respublika tvirtina, kad darant prielaidą, jog Komisija įstos į šią bylą arba Teisingumo Teismas paprašys jos pateikti savo pastabas, dokumento, dėl kurio vyksta ginčas, atskleidimas neturėtų jokio esminio poveikio jos Teisingumo Teismui pateiktinoms pastaboms. Iš tiesų tokiu atveju galima numanyti, kad Komisija iš principo laikysis jos teisės tarnybos vertinimo.
- 63 Komisija mano, kad dokumentas, dėl kurio vyksta ginčas ir kuris yra vidaus darbo dokumentas, susijęs su jos teisės tarnybos nuomone, turi būti išimtas iš bylos medžiagos. Ši institucija patikslina, kad minėtas dokumentas nebuvo skirtas visuomenei ir kad ji jo neatskleidė ir nesuteikė leidimo jį pateikti nagrinėjant bylą Teisingumo Teisme. Ji priduria, kad Teisingumo Teismas taip pat neįpareigojo jo pateikti.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 64 Reikia konstatuoti, kad dokumentas, dėl kurio vyksta ginčas, yra Komisijos teisės tarnybos parengtas ir šios institucijos pirmininko kabineto vadovui skirtas vidaus raštas apie Slovėnijos Respublikos inicijuotą ikiteisminę procedūrą, remiantis SESV 259 straipsniu, ir jame pateiktas tam tikrų teisės klausimų teisinis vertinimas. Todėl šis dokumentas neabejotinai yra teisinė nuomonė.
- 65 Neginčijama, pirma, kad Slovėnijos Respublika neprašė Komisijos leidimo pateikti minėtą dokumentą Teisingumo Teismui, antra, kad pastarasis neįpareigojo jo pateikti kartu su šiuo ieškiniu, ir, trečia, kad Komisija jo neatskleidė pagal prašymą leisti visuomenei susipažinti su institucijų dokumentais, remiantis Reglamento Nr. 1049/2001 nuostatomis.
- 66 Remiantis suformuota jurisprudencija, pripažinimas, kad tokie vidaus dokumentai gali būti pateikiami nagrinėjant bylą Teisingumo Teisme, jeigu atitinkama institucija neleido ar teismas neįpareigojo pateikti tokio dokumento, prieštarautų viešajam interesui, pagal kurį reikalaujama, kad institucijos galėtų gauti savo teisės tarnybos nuomones, pateikiamas visiškai nepriklausomai (2019 m. gegužės 14 d. Nutarties *Vengrija / Parlamentas*, C-650/18, nepaskelbta Rink., EU:C:2019:438, 8 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 67 Šis interesas atsispindi Reglamento Nr. 1049/2001 4 straipsnio 2 dalyje, kurioje nurodyta, kad „[i]nstitucijos nesuteikia galimybės susipažinti su dokumentais, dėl kurių atskleidimo nukentėtų <...> teismo proceso ir teisinės pagalbos [teisinių nuomonių apsauga] <...> nebent atskleidimo reikalautų viršesnis viešasis interesas“. Net jei ši nuostata netaikoma šiame procese, nes Slovėnijos Respublika dokumentą, dėl kurio vyksta ginčas, pridėjo prie savo atsakymo į prieštaravimą dėl nepriimtumo, neturėdama Komisijos leidimo, vis dėlto jis turi tam tikrą orientacinę vertę siekiant palyginti interesus, kad būtų galima priimti sprendimą dėl prašymo išimti iš bylos medžiagos minėtą dokumentą (šiuo klausimu žr. 2019 m. gegužės 14 d. Nutarties *Vengrija / Parlamentas*, C-650/18, nepaskelbta Rink., EU:C:2019:438, 9, 12 ir 13 punktus).
- 68 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad šiame ieškinyje dėl išpareigojimų neįvykdymo, pareikšto remiantis SESV 259 straipsniu, nurodydama ir pateikdama Komisijos teisės tarnybos teisinę nuomonę, kuri buvo parengta po to, kai buvo kreiptasi į Komisiją, ir kurioje pateiktas tam tikrų teisės klausimų teisinis vertinimas, Slovėnijos Respublika siekia ją remtis prieš Kroatijos Respubliką, taip pat prireikus – ir prieš Komisiją. Jei būtų leista palikti ją bylos medžiagoje, nors ją atskleisti Komisija nesuteikė leidimo, tai reikštų leidimą Slovėnijos Respublikai apeiti prašymo leisti susipažinti su tokiu dokumentu procedūrą, nustatytą Reglamente Nr. 1049/2001 (šiuo klausimu žr. 2019 m. gegužės 14 d. Nutarties *Vengrija / Parlamentas*, C-650/18, nepaskelbta Rink., EU:C:2019:438, 14 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 69 Vien tai, kad Slovėnijos Respublika dokumentu, dėl kurio vyksta ginčas, remiasi nagrinėjant bylą Teisingumo Teisme prieš šalį, ne instituciją, parengusią jame pateiktą nuomonę, neturi poveikio institucijų viešajam interesui pasinaudoti jų teisės tarnybų nuomonėmis, pateiktomis visiškai nepriklausomai, ir dėl to interesų palyginimas, kurio reikia norint nuspręsti dėl šio dokumento išėmimo iš bylos medžiagos, netampa nereikalingas (pagal analogiją žr. 2002 m. spalio 23 d. Nutarties *Austrija / Taryba*, C-445/00, EU:C:2002:607, 12 punktą).
- 70 Nagrinėjamu atveju yra numatoma (visiškai ne hipotetinė) rizika, kad Komisija, kuri nepriėmė pagrįstos nuomonės pagal SESV 259 straipsnio trečią pastraipą dėl Slovėnijos Respublikos kaltinimų ir nenurodė savo pozicijos dėl šių kaltinimų, įstodama į bylą Teisingumo Teisme palaikyti vienos iš šalių reikalavimų, manys esanti priversta dėl dokumento, dėl kurio vyksta ginčas, pateikimo be jos leidimo per šį procesą viešai pateikti savo poziciją dėl nuomonės, kuri akivaizdžiai buvo skirta vidiniam naudojimui. Tokia perspektyva turėtų neišvengiamai neigiamą poveikį Komisijos interesui prašyti teisinių nuomonių ir jos galimybei gauti atvirus, objektyvius ir išsamius atsakymus (pagal analogiją žr. 2008 m. liepos 1 d. Sprendimo *Švedija ir Turco / Taryba*, C-39/05 P ir C-52/05 P, EU:C:2008:374, 42 punktą ir 2019 m. gegužės 14 d. Nutarties *Vengrija / Parlamentas*, C-650/18, nepaskelbta Rink., EU:C:2019:438, 16 punktą).
- 71 Dėl viršesnio viešojo intereso, pateisinančio dokumento, dėl kurio vyksta ginčas, palikimą nagrinėjamos bylos medžiagoje, buvimo, be to, kad teisinė nuomonė, kuri pateikta šiame dokumente, nėra susijusi su teisės aktų leidybos procedūra, kuriai reikia didesnio skaidrumo (šiuo klausimu žr. 2008 m. liepos 1 d. Sprendimo *Švedija ir Turco / Taryba*, C-39/05 P ir C-52/05 P, EU:C:2008:374, 46, 47, 67 ir 68 punktus), reikia pažymėti, kad Slovėnijos Respublikos interesas dėl šio dokumento palikimo byloje yra susijęs su galimybe pasinaudoti šia teisine nuomone pagrindžiant savo atsakymą į Kroatijos Respublikos nurodytą nepriimtumu grindžiamą prieštaravimą. Darytina išvada, kad šiomis sąlygomis minėtos teisinės nuomonės pateikimas grindžiamas pačios Slovėnijos Respublikos interesais pagrįsti savo argumentus, pateikiant atsakymą į prieštaravimą dėl nepriimtumo, bet ne koku nors viršesniu viešuoju interesu (šiuo klausimu žr. 2019 m. gegužės 14 d. Nutarties *Vengrija / Parlamentas*, C-650/18, nepaskelbta Rink., EU:C:2019:438, 18 punktą).

- 72 Tai, kad, kaip tvirtina Slovėnijos Respublika, su dokumentu, dėl kurio vyksta ginčas, ji susipažino per savaitraščio interneto svetainėje, kurioje buvo patalpintas straipsnis, pateiktą saitą į minėtą nuomonę, neturėtų paneigti prieš tai pateiktų išvadų, nes toks šios nuomonės paskelbimas nebuvo leistas (pagal analogiją žr. 2019 m. gegužės 14 d. Nutarties *Vengrija / Parlamentas*, C-650/18, nepaskelbta Rink., EU:C:2019:438, 17 punktą).
- 73 Šiomis sąlygomis reikia patenkinti Kroatijos Respublikos prašymą išimti dokumentą, dėl kurio vyksta ginčas, iš bylos medžiagos.

Dėl Teisingumo Teismo jurisdikcijos

Šalių argumentai

- 74 Kroatijos Respublika prašo Teisingumo Teismo atmesti visą šį ieškinį kaip nepriimtina. Šiuo klausimu ji nurodo tris jurisdikcijos neturėjimu grindžiamus pagrindus.
- 75 Visų pirma Kroatijos Respublika teigia, jog Slovėnijos Respublikos teiginiai, kad ji pažeidė įsipareigojimus, jai tenkančius pagal Sąjungos teisę, yra papildomi ginčo dėl arbitražo susitarimo ir arbitražo sprendimo galiojimo ir teisinio poveikio išsprendimo atžvilgiu. 2010 m. rugsėjo 30 d. Sprendime *Komisija / Belgija* (C-132/09, EU:C:2010:562) buvo nuspręsta, kad Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos priimti sprendimo dėl Sąjungos teisėje nustatytų įpareigojimų neįvykdymo, jeigu šie įpareigojimai yra tik papildomi, palyginti su kito ginčo, nepriklausančio Teisingumo Teismo jurisdikcijai, pirminiu išsprendimu.
- 76 Antra, Kroatijos Respublika tvirtina, kad tikrasis ginčo tarp dviejų valstybių dalykas yra, pirma, arbitražo susitarimo, kuris nėra Sąjungos teisės sudedamoji dalis, galiojimas ir teisinis poveikis ir, antra, arbitražo sprendimo, kuris dar nėra įvykdytas, galiojimas ir galimos teisinės pasekmės. Todėl toks ginčas turi būti sprendžiamas taikant tarptautinės teisės taisykles, o jo išsprendimas nepriklauso nuo Sąjungos teisės taikymo.
- 77 Trečia, Kroatijos Respublika mano, kad Teisingumo Teismas pagal SESV 259 straipsnį neturi jurisdikcijos priimti sprendimo nei dėl arbitražo susitarimo, kuris yra Sąjungos teisei nepriskiriamas tarptautinis susitarimas, nei dėl arbitražo sprendimo, priimto remiantis šiuo susitarimu, galiojimo ir sukeltamų pasekmių. Arbitražo susitarimas yra Slovėnijos Respublikos nurodytų Sąjungos teisės pažeidimų pagrindas.
- 78 Slovėnijos Respublika prašo atmesti Kroatijos Respublikos pateiktą jurisdikcijos neturėjimu grindžiamą prieštaravimą tiek, kiek pastaroji remiasi Teisingumo Teismo jurisdikcijos priimti sprendimą dėl šio ieškinio neturėjimu.
- 79 Slovėnijos Respublika visų pirma mano, kad šiuo argumentu Kroatijos Respublika siekia vienašališkai iškreipti ieškinio dalyką.
- 80 Šiuo klausimu Slovėnijos Respublika pažymi, pirma, kad savo ieškinyje ji tik nurodo Sąjungos pirminės ir antrinės teisės pažeidimą.
- 81 Antra, Slovėnijos Respublika mano, kad Teisingumo Teismo jurisdikcija pagal SESV 259 straipsnį yra galima, jeigu faktinėms aplinkybėms, kuriomis grindžiami kaltinimai dėl Sąjungos teisės pažeidimų, taikoma tiek Sąjungos, tiek tarptautinė teisė. Šiuo klausimu svarbu tik tai, kad šios faktinės aplinkybės yra susijusios su Sąjungos teisėje nustatytų pareigų pažeidimu. Vis dėlto tai netrukdo Teisingumo Teismui atsižvelgti į materialines tarptautinės teisės normas, kurias Sąjunga yra integravusi ar ketino integruoti į savo teisės sistemą.

- 82 Trečia, Slovėnijos Respublika, remdamasi 2006 m. rugsėjo 12 d. Sprendimu *Ispanija / Jungtinė Karalystė* (C-145/04, EU:C:2006:543), teigia, kad tai, jog yra kilęs dvišalis ginčas dėl tarptautinės teisės akto, taikytino šalims per procedūrą dėl įsipareigojimų neįvykdymo, aiškinimo, taip pat nereiškia, kad Teisingumo Teismo jurisdikcija priimti dėl jo sprendimą negalima.
- 83 Ketvirta, siekiant priimti sprendimą dėl Teisingumo Teismo jurisdikcijos pagal SESV 259 straipsnį svarbu tik tai, ar ieškinyje pateiktų reikalavimų pagrindas yra „pareigos pagal Sutartis“.
- 84 Slovėnijos Respublika mano, kad jos ieškiniu tenkinamos nagrinėjimo pagal SESV 259 straipsnį sąlygos. Iš jos reikalavimų ir juos pagrindžiančių motyvų iš esmės matyti, kad jos nurodyti kaltinimai grindžiami Sąjungos pirmine teise ir keliais antrinės teisės aktais. Slovėnijos Respublika patikslina, kad ieškinio reikalavimuose ji neprašo Teisingumo Teismo konstatuoti Kroatijos Respublikos įsipareigojimų pagal tarptautinę teisę neįvykdymą. Ieškinyje pateikiama nuoroda į arbitražo sprendimą yra tik reikšminga faktinė aplinkybė aiškinant Sąjungos teisę, siekiant apibrėžti teritoriją, kurioje valstybės narės privalo įvykdyti įsipareigojimus, joms tenkančius pagal šią teisę.
- 85 Be to, Slovėnijos Respublika pateikia nuomonę dėl Kroatijos Respublikos pateiktų jurisdikcijos nebuvimo pagrindų.
- 86 Konkrečiau kalbėdama apie jurisdikcijos nebuvimo pagrindą, grindžiamą nurodomų Sąjungos teisės pažeidimų papildomuoju pobūdžiu, Slovėnijos Respublika teigia: kadangi atitinkamos Kroatijos Respublikos ir Slovėnijos Respublikos teritorijos yra apibrėžtos siena, nustatyta pagal tarptautinę teisę (šiuo atveju arbitražo sprendimu), Teisingumo Teismo neprašoma nei konstatuoti tarptautinės teisės pažeidimo, nei priimti sprendimo dėl tarptautinio ginčo. Slovėnijos Respublika pažymi, kad siena tarp dviejų valstybių, nustatyta arbitražo sprendimu, yra faktinė aplinkybė, į kurią Teisingumo Teismas gali ir privalo atsižvelgti, o ne teisės klausimas, dėl kurio Teisingumo Teismas galėtų pareikšti nuomonę. Bet kuriuo atveju Teisingumo Teismas turėtų laikytis tarptautinės teisės ir taikyti ją tiek, kiek tai yra būtina Sąjungos teisei aiškinti ar taikyti.
- 87 Dėl jurisdikcijos nebuvimo pagrindų, grindžiamų, pirma, tuo, kad tikrasis ginčo dalykas yra tarptautinės teisės aiškinimas ir taikymas, ir, antra, kad Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos nuspręsti dėl tarptautinio susitarimo, kuris nėra Sąjungos teisės dalis, galiojimo ir pasekmių, Slovėnijos Respublika pažymi, kad arbitražo susitarimo galiojimo ir arbitražo sprendimo galiojimo bei teisinių pasekmių klausimas nėra Teisingumo Teisme nagrinėjamo ginčo dalykas, nepriklauso jo jurisdikcijai ir bet kuriuo atveju šis klausimas buvo išspręstas 2016 m. birželio 30 d. daliniame sprendime. Tai, kad Kroatijos Respublika nesutinka su arbitražo sprendimu, negali reikšti, kad yra neišspręstas ginčas dėl sienos ar kad Teisingumo Teismas turėtų priimti sprendimą šiuo jau išnagrinėtu klausimu.
- 88 Galiausiai Slovėnijos Respublika tvirtina, kad Kroatijos Respublikos argumentas, jog arbitražo sprendimas nėra tiesiogiai taikomas, priskirtinas ne jurisdikcijos tikrinimui, bet nagrinėjimui iš esmės. Bet kuriuo atveju šis argumentas yra klaidingas, nes tas sprendimas yra įpareigojantis pagal tarptautinę teisę, todėl galutinai nustato šių dviejų valstybių narių sieną.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 89 Reikia priminti, kad remiantis SESV 259 straipsnio pirma pastraipa „[v]alstybė narė, kuri mano, kad kita valstybė narė neįvykdė kokios nors pareigos pagal Sutartis, gali šiuo reikalu kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą“.
- 90 Nagrinėjamu atveju iš ieškinio reikalavimų formuluotės matyti, kad Slovėnijos Respublika grindžia savo ieškinį dėl įsipareigojimų neįvykdymo tariamu Kroatijos Respublikos įsipareigojimų, kurie jai tenka, pirma, pagal ESS 4 straipsnio 3 dalį, antra, ESS 2 straipsnį, trečia, Reglamento Nr. 1380/2013 5 straipsnio 2 dalį, siejamą su šio reglamento I priedu, ketvirta, Reglamente

Nr. 1224/2009 ir Įgyvendinimo reglamente Nr. 404/2011 numatytą kontrolės, inspektavimo ir vykdymo užtikrinimo sistemą, penkta, Šengeno sienų kodekso 4 ir 17 straipsnius, siejamus su šio kodekso 13 straipsniu, ir, šešta, Direktyvos 2014/89 2 straipsnio 4 dalį bei 11 straipsnio 1 dalį, pažeidimu.

- 91 Taip pat reikia priminti, kad Teisingumo Teismas, nagrinėdamas ieškinį dėl įsipareigojimų neįvykdymo, jau yra nusprendęs, kad neturi jurisdikcijos priimti sprendimo dėl valstybių narių sudaryto tarptautinio susitarimo, kurio dalykas nepriskirtinas Sąjungos kompetencijos sritims, aiškinimo ir dėl valstybėms narėms iš jo kylančių įsipareigojimų (šiuo klausimu žr. 2010 m. rugsėjo 30 d. Sprendimo *Komisija / Belgija*, C-132/09, EU:C:2010:562, 44 punktą).
- 92 Iš šios jurisprudencijos matyti, kad Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos priimti sprendimo dėl ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo, pareikšto remiantis SESV 258 straipsniu ar SESV 259 straipsniu, jeigu jam pagrįsti nurodytas Sąjungos teisės nuostatų pažeidimas yra papildomas tariamo įsipareigojimų pagal tokį susitarimą nevykdymo atžvilgiu.
- 93 Taigi, norint tiksliai suprasti nurodomų įsipareigojimų nevykdymo pobūdį ir apimtį, reikalavimai ieškinyje turi būti vertinami atsižvelgiant į Slovėnijos Respublikos ieškinio motyvuose pateiktus pagrindus.
- 94 Iš šių motyvų matyti, kad savo pirmuoju pagrindu, grindžiamu ESS 2 straipsnio pažeidimu, Slovėnijos Respublika siekia, kad būtų konstatuota, jog vienašališkai neįvykdžiusi stojant į Sąjungą prisiimto įsipareigojimo laikytis būsimo arbitražo teismo sprendimo, arbitražo sprendimu nustatytos sienos ir kitų iš šio sprendimo kylančių įpareigojimų, Kroatijos Respublika atsisako laikytis minėtoje nuostatoje įtvirtintos teisinės valstybės principo, todėl pažeidžia lojalaus bendradarbiavimo ir *res judicata* principus.
- 95 Antrajame pagrinde, grindžiamame ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtinto lojalaus bendradarbiavimo principo pažeidimu, Slovėnijos Respublika tvirtina, kad Kroatijos Respublika, atsisakydama pripažinti ir laikytis arbitražo sprendime nustatytos sienos, kelia pavojų Sąjungos tikslų įgyvendinimui ir visoje Slovėnijos teritorijoje trukdo įgyvendinti Sąjungos teisę, kurios taikymas priklauso nuo valstybių narių teritorijų nustatymo.
- 96 Pateikdama ieškinio trečiąjį ir ketvirtąjį pagrindus Slovėnijos Respublika nurodo, kad, nepaisydama arbitražo sprendime nustatytos Slovėnijos teritorijos ir jos sienų, Kroatijos Respublika pažeidžia Sąjungos teisę bendros žuvininkystės politikos srityje.
- 97 Konkrečiai dėl trečiojo pagrindo Slovėnijos Respublika teigia, kad ginčydama arbitražo teismo sprendime nustatytą sieną ir priešindamasi šios sienos demarkacijai ir įgyvendinimui Kroatijos Respublika pažeidžia išimtinę Slovėnijos Respublikos teises į jos teritorinius vandenis, kliudo jai vykdyti pagal Reglamentą Nr. 1380/2013 tenkančius įsipareigojimus ir vienašaliais veiksmais, kurie yra akivaizdus arbitražo susitarimo pažeidimas, trukdo taikyti prieigos prie Kroatijos ir Slovėnijos pakrantės tvarką, grindžiamą šiame reglamente, kuris šioms dviem valstybėms narėms taikomas nuo 2017 m. gruodžio 30 d., t. y. nuo kitos dienos po to, kai pasibaigė arbitražo susitarimo 7 straipsnio 3 dalyje numatytas šešių mėnesių terminas arbitražo sprendimui įgyvendinti, nustatytais kaimynystės santykiais.
- 98 Pateikdama ieškinio ketvirtą pagrindą Slovėnijos Respublika nurodo, kad Kroatijos Respublika pažeidė Reglamente Nr. 1224/2009 ir Įgyvendinimo reglamente Nr. 404/2011 nustatytą Bendrijos kontrolės sistemą, kuria užtikrinamas bendros žuvininkystės politikos taisyklių laikymasis, nes pastaroji valstybė narė, pažeisdama arbitražo susitarime nustatytą jų bendrą jūros sieną, pirma, kliudė Slovėnijos Respublikai laikytis įpareigojimų, jai tenkančių pagal šią kontrolės sistemą, ir, antra, Slovėnijos vandenyse neteisėtai įgyvendino teises, kurios priklauso Slovėnijos Respublikai, kaip pakrantės valstybei.

- 99 Savo ieškinio penktajame pagrindu Slovėnijos Respublika tvirtina: kadangi arbitražo sprendime nustatyta Kroatijos Respublikos ir Slovėnijos Respublikos siena išlieka išorės siena, kuriai taikomos Šengeno sienos kodekso nuostatos, susijusios su išorės siena, Kroatijos Respublika pažeidžia tiek šiame kodekse nustatytas šios sienos kontrolės, tiek jos stebėjimo pareigas. Be to, ji pažeidė minėtame kodekse nustatytą įpareigojimą veikti visiškai laikantis atitinkamų taikytinos tarptautinės teisės nuostatų, nes atsisakė pripažinti arbitražo teismo sprendimą.
- 100 Pateikdama ieškinio šeštąjį pagrindą Slovėnijos Respublika nurodo, kad atsisakydama pripažinti arbitražo teismo sprendimą, kuriame nustatoma teritorinių vandenų riba tarp šių dviejų valstybių, ir, konkrečiai kalbant, įtraukdama Slovėnijos teritorinius vandenis į savo jūrinių teritorijų planavimą, Kroatijos Respublika pažeidžia Direktyvą 2014/89. Dėl tokių Kroatijos Respublikos veiksmų tapo neįmanomas bet koks šioje direktyvoje numatytas bendradarbiavimas.
- 101 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad tariami Sąjungos pirminės teisės pažeidimai, nurodyti pirmajame ir antrajame pagrinduose, pačios Slovėnijos Respublikos teigimu, išplaukia iš tariamo Kroatijos Respublikos pareigų, numatytų arbitražo susitarime ir arbitražo sprendime, priimtame remiantis tuo susitarimu, visų pirma pareigos nepažeisti tame sprendime nustatytos sienos, pažeidimo. Be to, kalbant apie tariamus Sąjungos antrinės teisės pažeidimus, nurodytus trečiajame–šeštajame pagrinduose, reikia pažymėti, kad jie grindžiami prielaida, kad sausumos ir jūros siena tarp Kroatijos Respublikos ir Slovėnijos Respublikos buvo nustatyta remiantis tarptautine teise, t. y. arbitražo sprendimu. Todėl šios pirmosios valstybės narės atsisakymas vykdyti tą sprendimą trukdo antrajai valstybei narei visoje jos teritorijoje įgyvendinti aptariamą Sąjungos antrinės teisės nuostatą ir naudotis teisėmis, kurios jai suteiktos šiomis nuostatomis, taip pat neleidžia ginčo dalyku esančiose jūros teritorijose taikyti Sąjungos antrinės teisės nuostatų, kuriose daroma nuoroda į visišką arbitražo sprendimo, priimto remiantis arbitražo susitarimu, įgyvendinimą.
- 102 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad arbitražo sprendimą priėmė tarptautinis teismas, įsteigtas remiantis tarptautinės teisės reglamentuojamu dvišaliu arbitražo susitarimu, kurio dalykas nepriskirtinas SESV 3–6 straipsniuose nurodytoms Sąjungos kompetencijos sritims ir kurio šalis nėra Sąjunga. Žinoma, Sąjunga tarpininkavo dviem šalims kilus ginčui dėl sienos, siekdama jį išspręsti, o Tarybai pirmininkaujanti valstybė narė Sąjungos vardu pasirašė arbitražo susitarimą kaip liudytoja. Be to, egzistuoja tarpusavio ryšiai tarp, pirma, šio susitarimo sudarymo ir jo pagrindu vykdomos arbitražo procedūros ir, antra, derybų proceso bei Kroatijos Respublikos stojimo į Sąjungą. Vis dėlto tokių aplinkybių nepakanka tam, kad galima būtų laikyti, jog arbitražo susitarimas ir arbitražo sprendimas yra sudedamoji Sąjungos teisės dalis.
- 103 Konkrečiai kalbant, aplinkybė, kad Stojimo akto III priedo 5 punktu į Reglamento Nr. 2371/2002 I priedą buvo įterptos 11 ir 12 dalys, o išnašose, kurios nurodytos šiuose punktuose, daroma neutraliai suformuluota nuoroda į arbitražo sprendimą, priimtą remiantis arbitražo susitarimu, siekiant apibrėžti datą, kada pradedama taikyti priegios prie Kroatijos ir Slovėnijos pakrančių tvarka remiantis kaimynystės ryšiais, neturėtų būti aiškinama taip, kad šiuo Stojimo aktu į Sąjungos teisę buvo inkorporuoti tarptautiniai įsipareigojimai, kuriuos Kroatijos Respublika ir Slovėnijos Respublika prisiėmė pagal šį susitarimą, visų pirma pareiga laikytis tame sprendime nustatytos sienos.
- 104 Iš to darytina išvada, kad tariami Sąjungos teisės pažeidimai yra papildomojo pobūdžio tariamo Kroatijos Respublikos pareigų pagal dvišalį tarptautinį susitarimą, kurio šalis nėra Sąjunga ir kurio dalykas nepriskiriamas jos kompetencijos sritims, pažeidimo atžvilgiu. Kadangi remiantis SESV 259 straipsniu pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo dalykas gali būti tik iš Sąjungos teisės kylančių pareigų nesilaikymas, Teisingumo Teismas, remiantis tuo, kas buvo priminta šio sprendimo 91 ir 92 punktuose, neturi jurisdikcijos priimti sprendimo dėl šio ieškinio dėl tariamo pareigų pagal arbitražo susitarimą ir arbitražo sprendimą, kuriuo grindžiami Slovėnijos Respublikos kaltinimai, grindžiami tariamais Sąjungos teisės pažeidimais, pažeidimo.

- 105 Šiuo klausimu dar reikia patikslinti, kad, Sutartyse nesant tikslesnio teritorijos, kurią apima kiekvienos valstybės narės suverenitetas, apibrėžimo, kiekviena valstybė narė, remdamasi tarptautinės viešosios teisės nuostatomis, turi nustatyti savo teritorijos dydį ir ribas (šiuo klausimu žr. 2007 m. kovo 29 d. Sprendimo *Aktiebolaget NN*, C-111/05, EU:C:2007:195, 54 punktą). Būtent atsižvelgiant į nacionalines teritorijas nustatoma Sutarčių teritorinė taikymo sritis, kaip tai suprantama pagal ESS 52 straipsnį ir SESV 355 straipsnį. Be to, SESV 77 straipsnio 4 dalyje primenama, kad valstybės narės turi kompetenciją, susijusią su jų sienų geografinė demarkacija pagal tarptautinę teisę.
- 106 Nagrinėjamu atveju arbitražo susitarimo 7 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad šalys imasi visų būtinų priemonių arbitražo sprendimui įvykdyti, įskaitant, jeigu reikia, nacionalinės teisės aktų pakeitimus, per 6 mėnesius nuo to sprendimo priėmimo dienos. Be to, išnašose, susijusiose su Reglamento Nr. 1380/2013 I priedo 8 ir 10 punktais, nurodyta, kad, kalbant apie Kroatijos Respubliką ir Slovėnijos Respubliką, priegos prie šių valstybių narių pakrantės remiantis kaimynystės santykiais režimas, nustatytas šio reglamento I priede, „taikomas nuo tada, kai bus visiškai įgyvendintas [arbitražo sprendimas]“. Neginčijama, kaip nurodė ir generalinis advokatas savo išvados 164 punkte, kad arbitražo sprendimas nebuvo įvykdytas.
- 107 Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas, neviršydamas jam Sutartyse nustatytos jurisdikcijos ir nepažeisdamas valstybėms narėms nustatytos kompetencijos nustatyti savo sienų geografines ribas, neturi analizuoti, nagrinėdamas šį ieškinį, pareikštą remiantis SESV 259 straipsniu, klausimo dėl Kroatijos Respublikos ir Slovėnijos Respublikos atitinkamų teritorijų dydžio ir ribų, tiesiogiai taikydamas arbitražo sprendime nustatytą sieną tam, kad patikrintų aptariamų Sąjungos teisės pažeidimų buvimą.
- 108 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, reikia konstatuoti, kad Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos priimti sprendimo dėl šio ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo.
- 109 Ši išvada nepažeidžia jokių pareigų, kurios išplaukia iš ESS 4 straipsnio 3 dalies ir abiem aptariamoms valstybėms narėms tenka ne tik dėl jų abipusių santykių, bet ir Sąjungos bei kitų valstybių narių atžvilgiu, – lojaliai bendradarbiaujant siekti, kad būtų įgyvendintas tarptautinę teisę atitinkantis galutinis teisinis sprendimas, kaip numatyta Stojimo akte, kuris užtikrintų veiksmingą ir sklandų Sąjungos teisės taikymą atitinkamosiose zonose, ir užbaigti jų ginčą pasinaudojant vienu ar kitu jo išsprendimo būdu, įskaitant prireikus šio ginčo pateikimą Teisingumo Teismui remiantis susitarimu pagal SESV 273 straipsnį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 110 Pagal Procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo.
- 111 Kadangi Kroatijos Respublika prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas ir Slovėnijos Respublika pralaimėjo bylą, pastaroji turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

- 1. Iš bylos C-457/18 medžiagos išimti Europos Komisijos vidaus darbo dokumentą, susijusį su jos teisės tarnybos nuomone, pateiktą Slovėnijos Respublikos atsakymo į nepriimtinumą grindžiamą prieštaravimą C.2 priedo 38–45 puslapiuose.**
- 2. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos priimti sprendimo dėl Slovėnijos Respublikos pagal SESV 259 straipsnį pareikšto ieškinio byloje C-457/18.**
- 3. Priteisti iš Slovėnijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.